

Aktsiaseltsis Tallinna Sadam võimalike korrupsiooniriskide tuvastamiseks moodustatud uurimiskomisjoni 26. novembri 2015. a istungi päevakorrapunkti 2 juures toimunud arutelu üleskirjutus

Artur Talvik

(Tutvustab uurimiskomisjoni ja selgitab, et täpsuse huvides istungi käik salvestatakse).
Teema on 17. kai ehitustegevusega seonduv. Selle tagamaid avas komisjonile Riigikontrolli audiitor Tarmo Olgo.

Peeter Nõgu

Olen Tallinna Sadama tolelaegne ehitusjuht, nüüd infrastruktuuri ja arenduse juht.

Avo Viil

Olen juba viis aastat olnud pensionil. Töötasin 2005-nda aastani Tallinna Sadama arendusosakonna juhatajana, kust läksin ametlikult pensionile. Pärast seda töötasin veel alates 2006. aastast lepinguga selle objekti (17. kai) lõpuni. Peale 17. kai oli ka teisi objekte. 2010. aasta novembrist olen täielikult pensionil.

Artur Talvik

Teie kohta võib öelda, et tegite ehitusjärelevalvet?

Avo Viil

Jaa.

Peeter Nõgu

Sadam teeb ise ehitustöödele omanikujärelevalvet, Muugal on oma ehitusjärelevalve osakond, Tallinnas omajärelevalve osakond, osakonnad kuuluvad ehitusdivisjoni koosseisu, mille juht olen mina. Tallinna Sadamast tegi omanikujärelevalvet selle objekti (17.kai) üle mitu inimest. Avo Viil ei teinud üksi järelevalvet. Lisaks oli palgatud IPT Projektijuhtimise AS-st Peeter Talviste pinnase täitetööde järelevalve teostajaks.

Valdo Randpere

Kus te olite sadama hierarhias? Kelle alluvuses Te töötasite?

Peeter Nõgu

Haldusdivisjon ja ehitusdivisjon olid Allan Kiili alluvuses.

Valdo Randpere

Raporteerisite otse Kiilile?

Peeter Nõgu

Meie ei raporteerinud. Meil toimusid iganädalased juhtkonnakoostööd, kus osalesid kõik divisjoni juhid ja juhatuse liikmed.

Valdo Randpere

Nimetame seda raporteerimiseks.

Artur Talvik

Saime hierarhia selgemaks. Kas Teie osalesite ka hankedokumentatsiooni kokkupanemisel?

Peeter Nõgu

See on minu juhitud divisjoni poolt tehtud hange.

Artur Talvik

Kõik? Algusest lõpuni?

Peeter Nõgu

Kõik. Nii projekteerimishange eelprojekti koostamiseks, kui ka projekteerimis-ehitustööde hange, mis tehti eelprojekti alusel..

Selgitus: projekteerimis-ehitustöövõtt on töövõtt, mille puhul ehitusettevõtja, lähtudes tellija eskiisist või eelprojektist, võtab endale täieliku vastutuse nii projektlahendi (põhi- ja tööprojekti) kui ka tööde tegemise eest. Lepinguga on fikseeritud tööde kogumaksumus. Vastavalt lepingule saab hind muutuda ainult siis, kui Sadama poolt antud korraldus muudab objektile esitatavaid nõudeid või kaasneb sellega töömahu või kulutuste oluline suurenemine.

Artur Talvik

Eelprojekt on see asi, mille te annate hankes osalejatele? Palun seletage veidi lahti (hanke käiku).

Peeter Nõgu

Eelprojekt väljendab tellija soovi, millistele parameetritele peab see objekt vastama. Millised on tema kasutuvõimalused. Selle alusel saame kalkuleerida tema hindasid jne.

Selgitus: sadam küsis hankemenetluses pakkumisi tehnilises kirjelduses ja eelprojektis kavandatud omadustega kai projekteerimiseks ja ehitamiseks. Eelprojektis oli näidatud üks võimalik tehniline lahendus Sadama poolse lähteülesande realiseerimiseks. Vastavalt lepingule tuli töövõtjal koostada põhi- ja tööprojekt ning alles, siis sai alustada ehitustegevusega.

Artur Talvik

Hange oli juba varem olemas, ta jäi veidi seisma? Ootama mingiks ajaks? Siis avati uuesti?

Peeter Nõgu

Hange oli aasta lõpus, lepinguni jõudsimel suvel, edukaks tunnistamine toimus maikuus. Meil ei olnud nõukogu otsust investeringu tegemiseks. Hange tehti ära, pakkumised olid, kuid nõukogu otsust investeringuteks ei olnud. Mais tuli nõukogu otsus, pärast seda toimus eduka pakkuja valik.

Valdo Randpere

Ja detsembrist kuni maini pakkujad istusid ja ootasid? Keegi midagi ei toimetanud? Läbirääkimisi ei toimunud? Teilt midagi teada ei saanud?

Peeter Nõgu

Meil pakkumise ajal (enne edukaks tunnistamise otsust) mingeid läbirääkimisi ei toimunud ühegi ettevõttega. Me oleme pakkumise tähtaegu küll pikendanud.

Andres Anvelt

Mis põhjusel?

Peeter Nõgu

Ei olnud nõukogu otsust investeringuteks. Riigihangete seadus annab selleks võimaluse. Miks nõukogu otsust ei olnud, ei oska vastata. Ise nõukogu istungitel ei käi. Tõenäoliselt võis olla hinna teema, võib-olla kraana teema. Operaatori küsimus. Konkreetselt ei tea. Meil oli tähtis see, et kui nõukogu otsus tuleb, saame hakata toimetama.

Tiina Ojasalu

Kas see on tavaline, et investeerimisotsus tehakse siis, kui hankemenetlus juba käib ja pakkumused võetud? Mitte enne hanget hanke eeldatava maksumuse pealt?

Peeter Nõgu

Tollel ajal oli kahtepidi lähenemist. Esimene variant: – eelhinnang ja nõukogu otsus olid olemas, kuid kui pakkumise hind osutus palju kallimaks, siis tuli uuesti nõukokku otsustamiseks viia.

Teine variant:- kui asja konkreetselt oli vaja, tehti hange ja mindi konkreetse pakkumisega nõukogusse ning nõukogu otsustas konkreetse investeringu kinnitamise.

Andres Anvelt

Protsessi seiskumine toimus siis, kui pakkumised olid tehtud? Siis saite teada, kui palju see maksma võib minna?

Peeter Nõgu

Jah. Üks hange tehti ka varem. Muuga sadama idaosa hange. Ei mäleta täpselt, mille kohta, kuid hind oli väga kallis ja lepingut ei sõlmitud. Siis tehti see konteinerterminali kai hange.

Artur Talvik

17.kai?

Peeter Nõgu

Jaa.

Artur Talvik

Kuidas hankes osalejad välja valiti?

Peeter Nõgu

Neid ei valita. See on rahvusvaheline riigihange. Avalikustatakse vastavatel saitidel ja osalevad kõik, kes soovivad.

Artur Talvik

Osalesid?

Peeter Nõgu

Osales 21 ettevõtet. Dokumente võtsid välja 21 ettevõtet, pakkumisi esitati 6

Selgitus: 6 pakkumist millest 2 olid ühispakkumised. Kokku osalesid 10 ettevõtet.

Artur Talvik

Teie avasite pakkumised millal?

Peeter Nõgu

Aasta lõpul. Detsembris.

Artur Talvik

Detsembris olid teada kõikide pakkumiste hinnad? Tehnilised lahendused?

Valdo Randpere

Avamine avalik?

Peeter Nõgu

Jah. Avamised on alati avalikud. Siin olid mängus ka Euroopa investeerimisrahad.

Artur Talvik

Avalikuks läksid ainult summad?

Peeter Nõgu

Ainult summad. Tehnilisi lahendusi ei avalikustata.

Selgitus: hankes ei olnud ka tehnilisi lahendusi joonistena küsitud.

Artur Talvik

Siin te võitjat ei kuulutanud?

Peeter Nõgu

Ei. Hankekomisjonil ei olnud mõtet asjaga tegeleda ja võitjat kuulutada, sest meie ei teadnud, kas tuleb ehitus või ei tule. Meie seda ei otsusta. Kui nõukogu teeb otsuse ära, siis. Meie

tegime pärast nõukogu otsust oma kvalifitseerimise ja edukaks tunnistamine otsused ära ja peale seda hakkasime lepingu protseduuridega pihta. Pool aastat oli vaikus. Nõukogu otsust ei olnud. Miks, ei tea. Kindlasti oli üks põhjus Ningbo sadam. See oli üks argument.

Valdo Randpere

Huvitav olukord. Ei mäleta sellist olukorda, et avatakse ümbrikud ja võitjat ei kuulutata. Tavaliselt kuulutatakse edukas välja. See on üllatav, et niimoodi tegite. Kas keegi teiega ühendust ei võtnud?

Peeter Nõgu

Ei. Mis neil (pakkujatel) teha? Ta (pakkuja) on pakkumise esitanud. Pakkumine on jõus 90 päeva. Pakkujal jääb ainult oodata, mis otsuse tellija teeb. Olen Teiega nõus, et see olukord ei ole normaalne, kus peab pool aastat ootama, et kas läheme lepingusse või ei lähe.

Selgitus: Pakkumiste jõusoleku aega pikendati veel lisaks maikuu lõpuni, kokku 170 päeva.

Andres Anvelt

Millal see nõukogu otsus siis tuli?

Peeter Nõgu

Maikuus.

Andres Anvelt

9. mai oli parima valik.

Peeter Nõgu

Enne seda oli nõukogu otsus. Pärast nõukogu otsust hakkasime kohe tegutsema, sest ilma nõukogu otsuseta ei olnud meil mõtet midagi ette võtta. Meile oli antud ülesanne hange läbi viia. Meie viisime hanke läbi, meil olid ka pakkumised olemas. Kuid me ei saanud nõukogule öelda, et kas te otsustate või ei otsusta.

Valdo Randpere

Kas te teate, et selle poole aasta jooksul hakkasid need hankedokumendid oma elu elama? Said need kellelegi teatavaks? Pakkumise sisu? Tehnilised tingimused?

Artur Talvik

Kellel oli juurdepääs dokumentidele? Mitmel inimesel oli juurdepääs hankedokumentidele? Poole aasta jooksul.

Peeter Nõgu

Ainult komisjoni liikmetel, neid oli 4 või 5. . Juhatuse liikmed sinna ei kuulunud. Meie kaudu ei olnud see võimalik (kedagi informeeda). Mis sest kasu oleks olnud?

Selgitus: tehnilisi lahendusi, mida keegi oleks saanud oma huvides kasutada, ei pidanud pakkujad pakkumisega koos üldse esitama.

Artur Talvik

Kui te need hinnaümbrikud lahti tegite, siis avasite ka need pakkumised?

Peeter Nõgu

Avamisel vaadatakse, et kõik dokumendid oleksid olemas, siis teavitatakse hind. Kõik see fikseeritakse protokollis.

Andres Anvelt

Kõige odavam oli KMG?

Peeter Nõgu

Jah. Kõige odavam hind oligi ainuke hindamiskriteerium.

Tiina Ojasalu

Kui paljud pakkujad kvalifitseeriti ja kui palju pakkumusi tunnistati vastavaks?

Peeter Nõgu

Kõik kuus, kes esitasid pakkumised.

Artur Talvik

KMG võitis?

Peeter Nõgu

KMG edukaks tunnistamine tehti kohe maikuus, pärast nõukogu otsust, kuna see oli hinnalt kõige odavam.

Artur Talvik

Lepinguga tegelesite ka teie?

Peeter Nõgu

Leping on kaasas hankedokumentidega.

Artur Talvik

Miks läks veel aega kaks kuud kuni leping sõlmiti?

Peeter Nõgu

KMG palus lepingu sõlmimist edasi lükata, kuna ta põhjendas seda asjaoluga, et ei suuda seda lahendust, mis ta pakkumises esitas, valmis ehitada selle hinnaga.

Selgitus: Pakkumiste esitamisest oli möödunud 5 kuud. Selle ajaga oli metalli hind tõusnud.

Valdo Randpere

Selline avaldus peaks ju tähendama diskvalifitseerimist?

Peeter Nõgu

Meie lähteülesandes nõutud tingimused sellest ei muutu. Ehitus-projekteerimistöövõtt ongi selline, et tehniline lahendus (ehitusprojekt) ei pruugi veel valmis olla, kui sa pakkumise esitad. Kui hakkad projekteerima, võibvaia pikkus muutuda projekteerimise käigus jne. See ei tähenda, et pakkumist sellega ümber tehakse. Eelprojektis on tehniline lahendus põhimõtteline (kai tüüp, tema pikkus, sügavus, kandevõime ja kai varustus). See on pakkuja risk, ta peab pakutud hinnaga töö teostama. Hind ei tohi muutuda. Midagi ei vähendata, see, mida tellija tahab saada, selle ta saab. Tööprojektiga on teine asi. Siis tuleb teha täpselt nii, nagu tööprojekt ette näeb. Seal muuta ei saa.

Selgitus: Ühe võimaliku lahenduse asendamine teisega oli selles hankemenetluses lubatud kõigile. Pakkumise tegemise ajal ei ole pakkujatel valmis tööprojekte. Hankedokumentide tehnilises kirjelduses on eelprojekt, mida võis muuta ja pidigi igal juhul täiendatama, et koostada tööprojekt. Eelprojekti järgi ei ole võimalik ehitada.

Valdo Randpere

Kui pikka aega oli esitada pakkumist?

Peeter Nõgu

Tavaliselt 52 päeva.

Valdo Randpere

Kõik teevad 52 päeva ja võitjale antakse veel 2 kuud lisaaega?

Peeter Nõgu

Ta võib ümber teha mis iganes, kuid pakkuja ei saa hinda muuta.

Valdo Randpere

Aga ta saab lisaks kaks kuud? Et teha teile sobivaks?

Peeter Nõgu

Kui pakkuja kirjutab lepingu alla, siis ta ju alles hakkab projekteerima ja seal ta teeb ju ikka muudatusi, siis selguvad täpsed tööde mahud. Tellija tahab saada tulemust mis vastaks lähteülesandele. Konstruktsiooni lahendusi saab olla erinevaid.

Valdo Randpere

Aga sa ei taha teada, kuidas tulemuseni jõutakse?

Peeter Nõgu

Ei. Lõplik lahendus selgub projekteerimise käigus. Meie tahame sellistele tingimustele vastava kai saada, aga sellise raha eest, mille sa pakkusid. Kai oli pool objektist. Seal oli veel süvendamine jne, teised tööd.

Deniss Boroditš

Kuna suuremate hangete puhul ei ole hanked läbipaistvad, miks valiti selline hankemenetlus? Miks ei tehtud eraldi projekteerimist ja eraldi ehitust? Siin on ju summad väga suured. Kes valis? Teie? Juhatus? 50 miljonit siia-sinna, see on suur summa.

Peeter Nõgu

See oli meie otsus. See on täiesti normaalne otsus. Kui meil on teada rajatis, mida me ehitame, siis tehnilistele parameetritele vastavaid konstruktsioonilisi lahendusi võib olla mitu. Lahenduse hind sõltub iga ehitaja kättesaadavast tööjõust, materjalidest, mehhanismidest jne. Antud juhul ei ole ühte lahendit, mis oleks kõigile kõige soodsam ehitada. Meie tahame aga saada kõige soodsamat lahendust ja projekteerimis-ehitustöövõtuga me selle garanteerimegi. Me lõpetasime kaks aastat tagasi kruiisikai. Seal oli meil vastupidi. Seal oli meil estakaaditüüpi kai. Seal ei ole võimalik midagi muud mõistlikku välja mõelda. Seal oli valmis tööprojekt, spetsiifiline oli ainult üks sõlm. Seda võis igaüks lahendada nii nagu tahtis. Selle osas me lubasime montaaži mõttes valida oma lahendust. See on kõige õigem, kui lubad välja pakkuda oma lahendusi. Sest kui minna sügavale maa sisse, siis on riskid väga suured. Kui pakuja need riskid võtab, siis peab tal olema ka võimalus valida. Tähtis on ainult see, et hinda muuta ei tohi.

Artur Talvik

Vaiade asetusest? Eelprojekt tahtis sellist vaiade asetust?

Valdo Randpere

On teil oma teooria selle kohta, kuidas ühe pakkuja (Skanska) vaiade lahendus jõudis teise pakkuja (KMG) lahenduseks? Kui neid lahendusi ei jagatud omavahel?

Peeter Nõgu

Ei oska seda kommenteerida. Dokumentidest nähtuvalt on E. Kikkas neile (KMG-le) ise käinud pakkumas (vaiade lahendust).

Artur Talvik

KMG on öelnud, et Eduard Kikkas on läinud Skanskas tehtud projektidega ise KMG-sse ja öelnud, et hakkame nüüd seda tegema.

Peeter Nõgu

Mina ei saa midagi väita. Vaadake Marek Jassiku ütlusi advokaadi büroo Varul-ile a. Marek Jassik oli meie lepingupartner KMG-s.

Andres Anvelt

Oli ta Teie lähedane tuttav?

Peeter Nõgu

Koolivend. Oleme ühest kohast pärit, kuid meil suur vanusevahe, kuskil 5 aastat. Tean teda hästi. Tunnen ka Indrek Pappelit. Ja tunnen ka teiste pakkujate esindajaid. Nad on teinud sadamale tööd.

Peeter Nõgu

tsiteerib M. Jassiku tunnistusi (advokaadibüroo Varul õigusauditist).

Valdo Randpere

Kust see KMG kuulis, et Kikkasel selline vinge lahendus on? Kas Kikkaselt endalt või sadamast?

Peeter Nõgu

Sadamast kindlasti mitte. Vaiade tegemise eest vastutas minu mäletamise järgi Per Aarsleff . (Tsiteerib Jassiku ütlusi).

Selgitus: pakkumiste esitamisel tehnilisi lahendusi ei nõutud ja ka ei esitatud. Pakkumistes tehnilisi lahendusi ei olnud. Seega poleks saanud Sadam neid ka mingil viisil kellelegi teisele esitada.

Valdo Randpere

See on üks teooria, aga kas ei ole võimalik see variant, et sadamast läksid „lendu“ pakkumised ja KMG noppis kõikidest välja „rosinad“? Leidsidki Skanskast parima tehnilise lahenduse? Teeme ära ja saame ekstrakasumi.

Peeter Nõgu

Ma selle ekstrakasumi poole pealt jään eriarvamusele. Kindlasti objekti tegemisel jääb mingi kasum. Aga me oleme kõiki hindu kontrollinud ja hindadest ka kõvasti maha kaubelnud. Mingit hiigelkasumit sealt ei teki. Selle lahenduse, mis nad pakkusid (KMG), selle hinnaga nad ei oleks neid viasid teinud. Tõenäoliselt ei oleks nad ka lepingusse üldse tulnud.

Artur Talvik

Nemad tulid välja selle hinnapakumisega, mis teie pakkusite?

Peeter Nõgu

Jah.

Artur Talvik

Kes veel sellist teist lahendust pakkus?

Peeter Nõgu

Skanska.

Selgitus: Sadama poolt eelprojektis antud kai lahendust pakkusid 2 pakkujat. 4 pakkujat esitasid muudatustega töömahuloendi.

Artur Talvik

Ainukesena?

Peeter Nõgu

Skanska metallikogus on peaaegu samas mahus, mis KMG vahepealne kogus, siis võiks eeldada, et võib olla mingi sarnane lahendus. Me ei tea, mis teised pakkusid. Meie pole kunagi Skanska joonist näinud. Kas Skanskal oli Kikkase oma ja kas see oli täpselt sama, ei tea.

Selgitus veelkordselt: Pakkujad ei pidanud esitama jooniseid (projekti) pakkumise ajal.

Artur Talvik

Kas keegi midagi vaidlustas hanke juures? Tavaliselt lähevad kõik kohtusse.

Peeter Nõgu

Sadam pole ühegi hankega kohtus käinud siamaani.

Valdo Randpere

Ega sadam ei lähegi. Pakkujad lähevad.

Peeter Nõgu

Meil ei ole teada, et keegi oleks läinud kohtusse. Sellel juhul ka ei olnud. Ja vaidlustsi ka ei olnud.

Valdo Randpere

Kaks küsimust: 1. Kas KMG ei tegelenud kelmusega? See ei ole selle komisjoni objekt.

Aga komisjoni objekt on see, kas Tallinna sadam teadlikult aitas kaasa kelmuse soodustamisele?

2. Kui Kikkas läks Skanskast KMG-sse ja siis Skanskasse tagasi, kas siis oli Kikkasel KMG-ga mingi „kana kitkuda“?

Peeter Nõgu

Me ei suhtle ehitajatega igapäevaselt. Meie saime üldse Kikkase kaebusest teada Riigikontrolli artiklist. Lugesin Marek Jassiku tunnistusest, et lepingupartneritel on erimeelsused. Mingil ajahetkel teda (Kikkast) enam ei olnud objektil.

Mis puudutab sadamale tehtud pakkumisi, siis need on olnud korrektsed. Meie komisjoni liikmed sellise asja ei tegele, et dokumente kellelegi väljastavad. Isegi siis, kui keegi pakkujatest küsib, et miks ma kaotasin, ei ütle keegi komisjonist põhjust. Selliste küsimustega (andmete avalikustamisega) ei tegeleta.

Artur Talvik

Lepingu muudatused (kraanast sõltuvalt)?

Esimene ? teine muudatus?

Peeter Nõgu

Nad (KMG koos Per Aarsleff-iga) olid käinud meile seda esimest muudatust (tehtud 30.06.2008) tutvustamas . Lepingut ei olnud veel sõlmitud. Per Aarsleff käis meile uut lahendust tutvustamas, ja ütles, et selle rahaga me pakkumises olnud lahendust ära ei tee. Meil oli aga hind lukus. Nad käisid tutvustamas seda nn Skanska varianti, vähemate vaiadega lahendust. Meil oli aga ekspertiisi vaja, et see pakutud lahendus ka toimiks. Meie selle muudatusega lepingusse minema ei olnud nõus.

Juulis tegime lepingu, siis nad olid ilmselt veendunud, et neil on enda jaoks töötav lahendus olemas.

Kui see ei oleks toimunud, oleksid nad pidanud tegema selle lahenduse, mis nad pakkumises pakkusid või uue lahenduse, milles nad kindlad on. Nad tahtsid teada, et kas me anname pakkumises olnud lahendusele raha juurde (meie lahendus töötas) või nad teevad selle lahenduse (mida nad tutvustamas käisid ja võtsid riski, et saavad selle lahenduse töötavaks teha.

Andres Anvelt

Aga teie tegite siis ekspertiisi ka sellele (lahendusele)?

Peeter Nõgu

Ei. Lepingusse läksime selle pakkumises olnud lahendusega.

Artur Talvik

Lõpuks läksid lepingusse ikkagi selle esimese variandiga?

Peeter Nõgu

See oli toores.

Selgitus: KMG esitas hankele pakkumuse, mis oli tehtud Sadama poolt etteantud eelprojekti lahenduse põhjal muutmata kujul, nn Merini lahenduse. 5 kuuga oli metalli hind tõusnud. KMG teatas, et pakkumises olnud lahendus on tänu metalli hinna tõusule kallimaks läinud ja soovib, et Sadam selle kompenseeriks. Vastavalt lepingu tingimustele Sadam sellega ei nõustunud. Tööde lõpphind oli fikseeritud. KMG töötas välja uue tehnilise lahenduse: vähenes vaiade arv, tugevdati kai pealisehituse raudbetooni, kasutati tugevamaid ankruid. See muudatus võimaldas jääda lepingu hinna raamidesse. Analoogset lahendust oli pakkunud ka üks teine pakkuja hanke käigus, olles siis kai maksumuselt kallim kui KMG muudetud kai lahenduse maksumus olukorras, kus metalli hind oli tunduvalt tõusnud.

Artur Talvik

Kuna tuli suurema kraana jutt?

Peeter Nõgu

See oli seoses Ningbo sadamaga.

Avo Viil

Mingi delegatsioon käis seal (Hiinas) ja kohtuti mingi firmaga. Kust see mõte tuli? Ei tea.

Andres Anvelt

Kuidas teile tuli ülevalt korraldus, et hakkame tegema muudatust (kraana kandevõimest lähtudes)?

Peeter Nõgu

Hiinlased tahtsid tulla opereerima konteinervedusid. Vahepeal oli isegi jutt, et tahavad ise ehitada (kaid). Me pidime hiinlastele tutvustama oma tehnilist lahendust.

Andres Anvelt

Kes selle korralduse andis? Juhatus?

Peeter Nõgu

Käisime Ningbos. Seal olid kaasas (delegatsioonis) nõukogu esimees, juhatuse esimees Kaljurand, Kiil.

Valdo Randpere

Savisaare ajal läks lahti?

Peeter Nõgu

Hiinlased plaanisid tuua ookeanilaevu. Suuremaid laevu, kui meie olime planeerinud ja tahtsid teha konteinerhaabi (ingl.container hub). Konteinerikeskuse, kust hakatakse Hiinast toodud kaupa edasi vedama. Et nad hakkavad operaatoriks..

Avo Viil

Tingimuseks olid suuremad laevad, suuremad kraanad.

Peeter Nõgu

Nemad (hiinlased) olid öelnud, et kui tulevad suuremad laevad, siis peab panema ka suuremad kraanad kaile, et ulataks laevalt tagumisi konteinerid võtma suurema noole ulatusega kraanaga. Kraana ise on suurem ja raskem, kui meie planeerisime ja kraana jalgade vahe on suurem. Meie esimese lahenduse puhul kraana esimene jalg toetub kai serva peale, tagumine toetugu kui kaugele tahes. Oli vaja, et merepoolse kraanajala jaoks oleks kai kandevõime piisav, tagumine jäi nii nagu oli projektis kuna sinna suurema kraana jalg ei toetu. Täna selleks päevaks on konteinerterminal rajanud tagumise kraana jala aluse vaiarea ise. Meie seda kohustust endale ei võtnud. Kai on meie oma. Kai peal ei ole vaja midagi muud muuta, kui et kai esimene vaiade rida on vaja teha tugevamaks. Pärast kai valmimist ei ole võimalik enam tugevdada olemasolevat konstruktsiooni nii, et saaks panna kaile raskema kraana.

Selgitus: Vastavalt sadama tehnilistele tingimustele pidi ehitaja rajama kraana teed kai konstruktsioonile arvestades kraana jalgade vahega 20m. Esimesed kraana jalad toetuvad kai

servas olevale vaia reale ja tagumised kai tagumisele vaia reale. „Hiina“ kraana jaoks tehti konteinerterminali poolt hiljem lisaks uus kraana rööbastee vundament arvestusega, et kraana jalgade laius on 35m. „Hiina“ kraana jaoks oli seega vaja muuta kail ainult esimest vaiarida tugevamaks.

Valdo Randpere

Tegite tugevamaks ? Ja kraana?

Peeter Nõgu

Kraanat ei ole operaator paigaldanud.

Artur Talvik

Küsitud rahast ei ole haisu ka? Kraana ei olnud hanke sees? Opraator pidi ise muretsema?

Peeter Nõgu

Meie teeme infra, teeme kai, loome territooriumi. Isegi territooriumi katet ei ehita. Meie teeme kai sellises valmiduses, et saaks laevu vastu võtta.

Selgitus:Kraana soetamine ei olnud hanke esemeks.

Andres Anvelt

Et teha täiendavat tugevdamist, kas siis pidi ka nõukogu mingi otsuse tegema investeeingu osas? Raha eraldamise? See ei olnud selle hanke sees?

Peeter Nõgu

Selle kohta eraldi otsust ei olnud vaja. 28 miljonit krooni maksti lepingus ettenägematuteks kuludeks ettenähtud varu arvelt.

Deniss Boroditš

See oli reaalne raha, mis oli teile aluseks, et panna see lepingusse sisse? Seda võib, aga ei pea ära kasutama. Mitte midagi peale selle, et keegi käis Hiinas ja midagi seal räägiti? Mingi protokoll?

Peeter Nõgu

(Vabandab, et pole selles küsimuses kõneisik, kuna selle probleemiga ei tegelenud). Arvan, et hiinlastega võis olla mingi kavatsuste protokoll terminali kasutamise või opereerimise peale kai osas. Minu asi oli täpsustada kai kandevõimet - millist kraanat nemad (hiinlased) kasutavad enda juures Ningbos. Meilivahetus hiinlastega on olemas. (Näitab dokumente, ka seda, millist kraanat kasutavad hiinlased)

Deniss Boroditš

Panen ennast omaniku rolli ja küsin, miks ma peaksin maksma see 28 miljonit?

Peeter Nõgu

Mina ei ole juhatuse liige, kuid mina omanikuna selle investeeringu oleks teinud . Kui on keegi huvitatud, ükspuha, on see Hiina või keegi muu, kellel on reaalne kavatsus tulla (opereerima). Hind on seejuures ainult 3 % kogu investeeringust. Pärast me ei saa enam midagi muuta või tuleb juba 50 % investeeringust juurde panna. Siis tekib õigustatud küsimus, miks seda varem ei osatud ette näha?

Deniss Boroditš

Teie planeerite tegevust, miks te ette ei näinud, mis tüüpi laevu hakkate opereerima äriplaani tulenevalt?

Peeter Nõgu

Saksa konsultatsioonifirma poolt oli tehtud Muuga sadama arengu- ja kaubaplaan Muuga sadama idasosa perspektiivse territooriumi laiendamiseks. Seal olid võimalikud perspektiivid, milliste laevade jaoks, milliseid kaisid ette näha jne. .

Valdo Randpere

Hiinlased jäidki tulemata?

Peeter Nõgu

Hiinlased käisid kohal.

Meil töötas pool aastat üks hiinlane. –, Saadeti meile analüüsi tegema.

Artur Talvik

Mis mõttes analüüsi?

Peeter Nõgu

Hiina sadam saatis meile oma esindaja . Meie ei tea, mille kohta seda analüüsi tehti, meie seda (analüüsi) ei näinud. Ta oli pool aastat meil tööl. Tulemuseks oli see, et nad ei tulnud (opereerima).

Deniss Boroditš

Teie otsus, et 28 miljonit juurde anda?

Peeter Nõgu

Mitte minu otsus. Juhatas kirjutas lepingu alla ja sellega tegi ka oma otsuse.

Valdo Randpere

Riigikontroll tegi auditi ja leidis sealt puudujääke ja riigihangete seaduse eeskirjade rikkumisi. Mis te sellest arvate?

Peeter Nõgu

Igasugune muudatuste tegemine on riigihankes problemaatiline. Ja see, et lepingu sõlmimine, millele viitate, et sellega venitasime, võttis nii kaua aega, on absoluutselt ebanormaalne. Ent tol hetkel, kui lepingud sõlmisime, olime juriidiliselt kindlad, et me pole riigihangete seadust

rikkunud. Kuna järelevalvet tegi majandusministeerium, siis tema oli samamoodi kinnitanud, et seadust pole rikutud. Tegime ministeeriumi järelevalve all. Praegused analüüsid, juriidilised hinnangud erinevatelt õigusbüroodelt, mis on tehtud peale riigikontrolli arvamust, on kinnitanud, et seadust pole rikutud. Alternatiiv oleks olnud ainult sõlmitud leping lõpetada. Aga siis me oleksime rohkem maksnud. Riigikontrolli arvamusega me ei ole nõus.

Avo Viil

Riigihange oli väga suure kontrolli all. Rangelt ministeeriumi kontrolli all. Iga punkt.

Artur Talvik

Tulen tänapäeva juurde. Korruptsiooniga seondult - kas teid on kapo üle kuulnud?

Peeter Nõgu

Ei ole. Ma ei ole laevade opereerimisega kursis. Tegeleme ainult ehitustegevusega.

Artur Talvik

Kui palju te olete üldse ehitushankeid teinud?

Peeter Nõgu

Tulin sadamasse 1998, kui hr Sarap oli sadama juht. Tulin Muuga sadamasse. 2004.a toodi mind Muuga järelevalve osakonna juhatajast sadamavalitsusse, kõikide AS Tallinna Sadam sadamate j ehitusjuhiks.

Aastas teeme kuskil 40 – 50 ehitushanget.

Deniss Boroditš

Kui te olete 1998-st aastast, kas oskate öelda Prevo Holdinguga sõlmitud lepingu kohta, kus tuli ka pärast kompensatsiooni maksta?

Peeter Nõgu

Oskan öelda, et meie ei ole selle asja ehituseks korraldust saanud.

Artur Talvik

Hr Viil, Teie insenerina jälgisite töö kulgu. Kas jäite KMG- ga rahule tööde osas? Etteheiteid polnud?

Avo Viil

Ja. Probleeme ei olnud. Küll olid tavalised ehitajate vahelised väiksed vaidlused.

Peeter Nõgu

Üks probleem oli see, kui vaiad hakkasid vajuma. Aga see ei olnud ehitaja rumalus, vaid selliseid probleeme tekib 40 m sügavusel, sellisesse sügavusse sisse ei näe. Vaidlus oli sellel teemal- kelle risk see on. Lõpuks jäi niimoodi, et nemad tegid lisakulutusi, et vajumine peatada ja meie olime ilmselt nõus tähtajaga. Tean, et Eestis ei olnud (selle ala) spetsialiste. Oli teada teoreetiline põhjus, aga ei osatud seda praktiliselt lahendada. Siis keegi tuli Austraaliast, pinnasemehhaanik, ütles, et see lahendus on okey.

Artur Talvik

Kas hanke käigus oli majasisest survestamist juhtkonna poolt?

Peeter Nõgu

Ei olnud. Pigem mina survestasin jatkonda. Põhjuseks Hiina kraanade teema. Mis lahendust teeme? Kas selline vai või teistsugune? Leping on tehtud, kuidas edasi? Kui ehitaja oli järjega sealmaal, siis pidi ära otsustama, kuidas ehitaja edasi teeb. Meil oli igal nädalal juhtkonna koosolek ja siis seal kandsin mina ette, et töö on sealmaal - öelge, mis edasi? Teeme esimesed vaiad Hiina plaanidele vastavaks? Mina teavitasin ehitajat, et hiina kraanadel on koormus selline, tuleb arvestada nende suuremate koormustega. Mina andsin selle info ehitajatele edasi. Minu teate edastamine on fikseeritud, juhatusele tuli see korraldus suuliselt. Lisakokkulepe on küll allkirjastatud juhatuse poolt.

Artur Talvik

Kas lepingu muudatus käis nõukogust ka läbi?

Peeter Nõgu

Ei. Kuna investeringu kogumaht ei muutunud, siis seda nõukogu ei kinnitanud.

Andres Anvelt

Lepingu hinna kõrval käis hinna sisse ka varu 39 miljonit? Palju varu otsustest käis läbi Teie?

Peeter Nõgu

Varud on kaetud lisakokkulepetega. Üks väljamakse oli pommide tõttu, teine kraana koormus.

Andres Anvelt

Kes teeb otsuse varu kasutamiseks? Teie teete ettepaneku või otsuse varu kasutusele? Juhatuse liige teeb otsuse?

Peeter Nõgu

Varu väljamaksmise otsustab juhatuse. Nt Riigi Kinnisvara ja ka teised jätavad teatud varu. Mõistlik on varu sisse jätta. Meie puhul oli teoreetiline pommioht; lisaks 40 m sügavusse minekul ei ole teada, kas geoloogia on õige jne. See varu on ka hankedokumentides kirjas, aga töövõtja ei saa sellega arvestada. Ja kogu varu me ka välja ei maksnud.

Artur Talvik

Teie karjääri jooksul, kas Teil on erikontrolle sees olnud? Mõne muu hanke puhul?

Artur Talvik

Kas siseaudit ka oli?

Peeter Nõgu

Siseaudit ikka on. Selles asjas ka oli. Esimene kontrollija oligi siseaudit, sest siin oli Euroopa rahadega seotud hange ja siseaudit vaatas kõik lepingud üle.

Artur Talvik

Siin oli ka Euroopa Investeerimispanka audit? See leidis midagi?

Peeter Nõgu

Leidis selle, et mul oli nende arvates huvide konflikt. Huvide konflikt seisnes selles, kui tehti Paldiski 8.-9 kaid, siis minu abikaasa töötas Eesti Ehituses kantseleijuhina. Eesti Ehitus võitis Paldiski kai 8.-9 riigihanke ja on ka enne ja pärast ehitanud.

Artur Talvik

See oli Paldiskis?

Peeter Nõgu

Jaa. Euroopa Investeerimispanka raha kasutati mõlema objekti ehitusel.

Artur Talvik

Huvide konflikti 17. kai juures ei olnud?

Peeter Nõgu

Ei. Siis sellel ajal (Paldiski kai) abikaasa töötas seal. Enam ei tööta.

Artur Talvik

Kas erikontrolle on veel olnud?

Peeter Nõgu

Kontrollib igal aastal ISO audit. Kui on ISO sertifikaat, peab tegema auditi igal aastal.

Artur Talvik

Kas siseaudit on toonud mingeid märkusi esile?

Peeter Nõgu

Väikseid tähelepanekuid on, aga meil on asjad detailselt paigas: kõik korrad on (olemas), millest lähtuda. Siseaudit on rahul olnud.

Artur Talvik

Kas siseaudit saab korraldusi nõukogult või juhatusele?

Peeter Nõgu

Nõukogult. Siseaudit allub nõukogule ja auditikomiteele.

Andres Anvelt

Kas kogu kai riigihanke protsessi käigus, kui valiti parim pakkuja ja kui kaks kuud hiljem sõlmiti leping, kas keegi juhatuse liikmetest (Kiil, Kaljurand) on Teid mõjutanud protsesside ajal, mingit suunda andnud?

Peeter Nõgu

Meie tegeleme numbritega, numbrite põhjendamise, eelarvega. Meil on väga kogenud eelarvestaja. Samuti on meil õnneks suur võrdlusbaas olemas. Reeglina võtame infot ka tarnijatelt. Meil on olemas ka KMG-le materjalide tarnija hinnad, kust KMG oma materjalid sai. Kõik on kontrollitud. KMG on meie käest küsinud kõvasti rohkem raha, kui me oleme maksnud. Ma ei tea, kas nad on kahju saanud või ei ole. KMG teeb oma kalkulatsiooni ja meie teeme oma kalkulatsiooni.

Esialguses lahenduses ja vahepeelses lahenduses, mida ei kasutatud ning lõpplahenduses - neid positsioone, mida ei muudetud, nende hinda muuta ei saanud.

Andres Anvelt

Aga mida muudeti?

Peeter Nõgu

Kuna tal (ehitajal) oli ühe toote asemel teine, siis toote hind muutub, kuid lõpphinda muuta ei saa.

Andres Anvelt

Iga ettevõtte, kes läheb hankesse, planeerib sinna sisse oma kasumi. Aga kui kasutati teist lahendust ja teoreetiliselt on võimalus hinnast uuesti rääkida ja hinda juurde küsida, siis siin nad väidetavalt tavakasumile teenisid 3 miljonit boonust.

Peeter Nõgu

Ei oska öelda 3 miljonist. Meie arvutused näitavad, et hinnavahe ei saa nii suur olla. Üks pakkuja pakkus 2007.a analoogset lahendust (mida KMG plaanis teha kui kraana koormus ei oleks suurenenud) ja oli kallim. KMG pakkus pakkumises (sõlmis lepingu) lahendust odavamalt ja kuna ta ei saanud raha meie käest juurde nõuda, siis tema lahendus on ikkagi odavam, kui see, kes pakkus sama lahendust hanke ajal. Ega see teine pakkuja ka kingitusi ei tee, sest ka tema on ju tööst huvitatud. Meie eeldame, et hinnad on õiged. On vahepeelsed lahendused, tööd, mida meil ei olnud esialgselt ette nähtud, konstruktsiooni on asendatud põhiprojektis jne. Ei saa olla nii, et nelja vaiarea asemel kasutad kahte vaiarida ja meie võtame hinna vähemaks, ning, et kaks vaiarida kannavad ka samapalju. Nii ei saa olla. Ülemine konstruktsioon tehti seetõttu palju tugevam. Maksumus (üldmaksumus) ei saanud muutuda. Maksumus muutus siis, kui nõudsim, et esimesed vaiad peavad olema tõesti jämedamad. Jämedamate vaiade hinnad kontrollisime tehast. Arvutasime läbi.

Selgitus: nn. teise lahenduse (mida KMG plaanis teha kui kraana koormus ei oleks suurenenud) puhul hind ei muutunud ja vastavalt hanke ja lepingu tingimustele ei saanudki muutuda. Kai hind muutus, siis kui tuli arvestada suuremate ja raskemate kraanadega mis tõi kaasa kai esimese vaiarea torude läbimõõdu suurenemise.

Andres Anvelt

Hinnavaidluses mängis rolli ka drastiline terasehinna tõus? Kui läksite hankesse 2007 lõpus, oli üks hind, juulis oli hind kaks korda kõrgem ja 2009 oli hind tagasi all.

Peeter Nõgu

Riigikontroll ei võtnud kahjuks ühendust tarnijatega. Vahe on selles, kas rauamaak või toode. Teatud läbimõõduga tooteid teebki ainult Euroopas üks ettevõtte. Meie ostame toodet, meie ei osta rauamaaki. Me ostame vaiu. Advokaadibüroo Varul on võtnud metalli tarne ettevõtte esindajatega ühendust. Meie ei saa lähtuda erinevatest alustest. Samuti nagu nafta ja bensiin, nende hindade muutumise sõltumine.

Andres Anvelt

Terast kulus vähem? Selle lahenduse puhul 40%? Teoreetiliselt võis tekkida lisaboonus?

Peeter Nõgu

Riigikontroll võttis tonni hinna. Ta eeldas, et kõik läbimõõdud (vaiadel) on ühesuguse hinnaga. See lähenemine on vale.

Andres Anvelt

Terast kulus 40% vähem. Kui me ei räägi konstruktsioonidest, siis mis oli terastorude hinnavõit? Puhtalt vaiad?

Peeter Nõgu

Me teame täpselt. Meil on see olemas. Me tegime paralleelse hinnapäringu, tegime uuringu, kui palju torud täpselt maksid. Hanke ajal meil ei ole konkreetset selle läbimõõduga vaiade hinda. Kui ta Hiina (raskemate) kraanade jaoks projekteerib, siis see on selline asi, et tal pidi minema midagi (kandevõime tugevdamiseks) suuremaks. Sest kui koormus suureneb, siis midagi peab minema tugevamaks (suurenes vaiade läbimõõt ja tugevdati kai raudbetoonist pealisehitust) Pidime olema veendunud, kas ta valetab või ei valeta. Meie asi on kontrollida. Meie oleme niipalju kontrollinud, et kui ta ostis need vaiad mitte 2007, vaid mingil muul ajal (täpselt ei tea), siis ta ostis selle kuupäeva hinnaga. Need hinnad on meil olemas ja sellel kuupäeval selline hind ka oli. Meie ei näe, et meid petetud oleks. Ja kui midagi muudeti, siis meie pidime olema veendunud kvaliteedis. Kui ta ostis need vaiad mingil kuupäeval, siis meie pidime olema veendunud, et meid ei peteta. Meie muidugi ei tea insaidi.

Artur Talvik

Kai ääres midagi praegu ei toimu?

Peeter Nõgu

(Näitab kaarti.)

Kai pikkus on 378 m, lisaks pikendati 16 kaid 100 m võrra

Kai ja vaiade küsimus moodustab 3% kogu investeringu maksumusest. Meie eelarvestaja dokumentide järgi on hind õige. Kui polnud tarnijal mingeid muid kokkuleppeid, siis meie oleme võrrelnud neid hindasid ja meie järeldame, et hind oli õige.

Praegu kai peal suurt kraanat ei ole. Pildil on ratastega kraana. Küll on võimalus kraanade jaoks olemas. Rail Garant hakkas tegema kraana tagumise jala vundamenti mida meie ei teinud. (Näitab kaarti).

Artur Talvik

Kuhu see pidi ulatuma?

Peeter Nõgu

Meie kraanad olid ette nähtud 20 m jalgade vahega. Prognoosisime, et tulevad suuremad kraanad, suurema noole ulatusega kui seni kasutatavad. Hiina kraanad on 35 m jalgade vahega. Täna on operaator ise tagumise kraantee sinna ka ehitanud (pildilt).

Meie lõime selle võimaluse, et kui te tahate tulla suurema kraanaga, siis ei pea midagi ümber tegema, aga tagumise kraanatee peate nagunii ise tegema.

Artur Talvik

Põhimõtteliselt äri ei käi?

Peeter Nõgu

Käib. Rajatud ala on antud Transiidikeskuse kasutusse, kuid nii nagu äri planeeritud oli, nii ta ei käi.

Avo Viil

Transiidikeskus opereerib siin praegu.

Peeter Nõgu

Transiidikeskus pidi ostma suuremad kraanad.

Artur Talvik

Transiidikeskus tegeleb konteineritega?

Peeter Nõgu

Jah. Ja kogu sellel maal on tema hoonestusõigus, 27 hektaril.

Kõik tema oma – see on üks konteinerterminal.

Artur Talvik

Talvik tänab. Meile oli see vajalik.

Peeter Nõgu

Kui nõukogu tellis Varuli büroolt analüüsi, oli seal kogu informatsioon detailselt kirjas. Ja minu eesmärk oli see, et meie inimesed edastaksid neile selle koostamiseks kogu olemasoleva informatsiooni. Isegi metalli arvutuse käigud olid näidatud. Niipalju kui meie teadsime ja oskasime hindu kontrollida niipalju me ka tegime. Me oleme saanud suurema kraana paigaldusvõimalusega kai 890 miljoni krooniga, mis on vähem (odavam) kui järgmise

pakkuja väiksema kraanakoormusega kai ilma varuta hind. Mul ei ole põhjust häbeneda. Me oleme rahul.

Üleskirjutuse koostanud:

Üleskirjutuse üle vaadanud ja
teinud omapoolsed parandused:

Kaie Masing
Uurimiskomisjoni konsultant

Peeter Nõgu (e-post 30.12.2015)